

ЉУДЕВИТ ВУЛИЧЕВИЋ, ЦАВТАТ

Људевит Вуличевић рођен је 30.9.1839. у Цавтату. (1) Описао је прилике у свом детињству : „Ја се лијепо спомињем да се је у Цавтату и у Дубровнику говорило за мојега дјетинства: « Што ће ти нашки ? ... Ваља да научиш талијански и тудешки » . Ако не у свијем, јест доиста била у многијем онда оваква савјест“.(2) Школу и ниже разреде гимназије учио је код фрањеваца у Цавтату, а 1854. у Дубровнику завршио две године гимназије. Слушао је филозофију (1857-59) и теологију (1859-62) у Венецији. Вратио се у Дубровник. Због сукоба са манастирским старешинама напустио је ред Мале браће и прешао у световне свештенике (1870). Као слободан професор држао је предавања омладини у Славјанској тријестинској читаоници у Трсту (1874). Био је приватни учитељ Алекси Шантићу. Био је међу оснивачима Српске читаонице. Најобимнији му је текст Моја мати (1879). Био је антиклерикалан, у Трсту је био панславен и Словен, а од 1879. изјашњавао се као Србин.

Објављивао је у листу „Дубровник” и у часопису „Срђ”. У „Српском биографском речнику” истакнуто је : „Кроз посланице српској омладини са ретко виђеним жаром проповедао је националну идеју.” Посланице Омладини далматинској и Српској омладини објављиване су у Застави (1879-1880 и 1885.) и Српском листу (1880-1881). (3) Био је књижевни моралист. Истакао се у борби против клерикализма и сервилитета, а одушевљено прихватио борбу за српску народну мисао и слободу. Као публициста писао много, на српском и италијанском. Трајну вредност имају топли лирски и високо морални списи : Моја Мати, Молитва на Шипану, Сила у савјести и Моја вјера. (4)

Окупио је групу својих пријатеља у Цавтату међу којима је била Марија Богишић. Посећивао их је и слао им посланице у више примерака (хектографисане).(5) Српској омладини упутио је „Сила у савјести” у којој је истакао : „ ... треба да се духом Српства и Словенства препороди у себи сваки српски омладинац, јер једино препорођена омладина може бити квас препорођењу народа. ... Омладино, ако твоја душа, твоја савјест какогод не сличи души и савјести српскијех јунака, ти њих не можеш схватити, духа им славнога не можеш осјетити. Карађорђа, бесмртнога оца Србије, нећеш схватити, ако немаш у себи витештва. ... Српска омладино, и у мишљењу и у дјеловању морамо бити своји, да нашки развијемо особне и народне моћи.” (6) Српска Књижевна Задруга у Београду објавила му је 1906. књигу „Моја Мати и Сила у савјести”. У листу „Дубровник“ јануара 1913. Људевит Вуличевић објавио је: „Не, народ не гине под ниједном влашћу док се држи својијех обичаја, док му повјест побуђује и племени срце. Народ не гине док говори, док мисли и осјећа материнскијем језиком. Српски сине, чувај свој матерински језик, и на Балкану биће слободе.“ (7) У листу „Дубровник“ 1914 године безимени ђак средње школе на Приморју назвао га је „Српски Толстој“. (8) Умро је у Напуљу 27.7.1916. (9) „Народна просвета“ у Београду објавила је 1929. „Целокупна дела” заједно Људевита Вуличевића и Николу Томазеа. Био је књижевник, проповедник и национални прегалац. Његове поуке упућене српској омладини важе како тада тако и данас.

Саша Недељковић

Напомене :

1. Л. Мустеданагић, „Вуличевић, Људевит”, „Српски биографски речник”, том 2, Нови Сад, 2006, стр. 509;
2. „Библиотека српских писаца Н.Томазо, Љ. Вуличевић“, Београд, „Народна просвета“ стр.587;
3. Л. Мустеданагић, „Вуличевић, Људевит”, „Српски биографски речник”, том 2, Нови Сад, 2006, стр. 509, 510;
4. „Вуличевић Људевит”, „Свезнање”, „Народно дело”, Београд, Штампано у Загребу, 1937, стр. 416;
5. „Целокупна дела, Никола Томазо и Људевит Вуличевић”, (Библиотека српских писаца), Народна просвета, Београд, 1929, стр. XXXIV;
6. Људевит Вуличевић, „Моја Мати и Сила у савјести”, Српска Књижевна Задруга, Београд, 1906, стр. 57, 60, 76;
7. „Библиотека српских писаца Никола Томазо, Људевит Вуличевић“, „Народна просвета“, Београд, 1929, стр. 455;
8. Васа Стајић, „Целокупно дело Љ. Вуличевића“, „Библиотека српских писаца Никола Томазо, Људевит Вуличевић“, „Народна просвета“, Београд, 1929, стр LIX;
9. Л. Мустеданагић, „Вуличевић, Људевит”, „Српски биографски речник”, том 2, Нови Сад, 2006, стр. 509;